AFGHAN GERMAN ONLINE
http://www.afghan-german.com
http://www.afghan-german.de
افغان جرمن آنلاین

مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

پوهندوی آصف بهاند ۲۰۲۳/۰۷/۲۲

محمدانور وفا سمندر

د مینې، رڼا او غږ استازی

اوومه او وروستۍ برخه

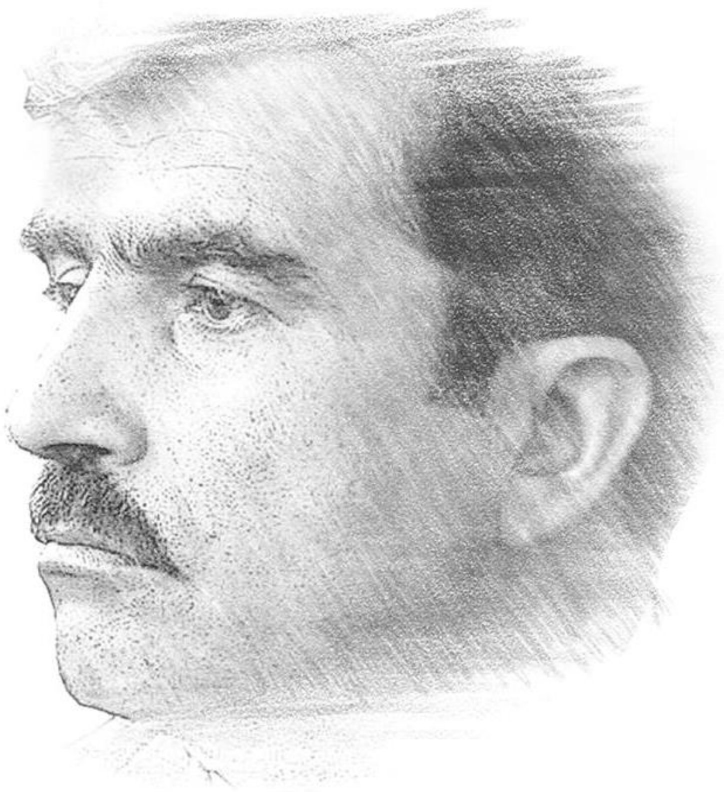

د نړۍ تر ټولو قیمتي او د قدر وړ ډالۍ:

د وفا سمندر په هر پوست، هره خبره، هره جمله او هر توري کې وفا، رڼا، غږ، هیلي او د ژوند ښېي د یوې ډالۍ په توګه مخاطبینو ته وړاندې کېږي.؛ په هغې تولنه کې چې ښوښلوېښت کاله تاوتریخوالي حکومت کړی وي، وهل وژل، ویني تویول او دې ته ورته شیان عادي او منل شوې خبرې ګرځول شوي وي؛ د وفا سمندر پاسنۍ ډالۍ به د نړۍ تر ټولو قیمتي او د قدر وړ ډالۍ نه وي؟

آصف بهاند

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

یوه سپارښتنه او یوه هیله:

دلته زه د دې خبرې یادول ډېر اړین ګڼم چې وفا سمندر یو ځل بیا باید د هغه چا په باب سوچ وکړي چې د هغه کتابونو د ده د ککرۍ په ګومبزه کې د لیکلو تخم کرلی دی، وفا سمندر د محمد عزیز بنجار په باب باید یو څه ولیکي. کله چې وفاسمندر د خپلې لیکوالۍ په باب غږېږي نو په ټینګار سره وايي:

«... که محمد عزیز بنجاره نه وای، زه به دغه پوړۍ کې هم نه وم. یاد یې دومره را په کې شین پاتې دی، چې د لیکنې پیل مې پر هغه و. ۱۹۸۲ کال و. د پوهنتون له زده کړو سره مې یوه د سلو پاڼو کتابچه د محمد عزیز په باب ناول ته بېله کړه. کتابچه ډکه شوه، خو نه چاپ شوې او نه له ما سره شته!»

کله مې چې دا پاسنۍ جملې له ښاغلي محمدانور وفا سمندر نه واورېدې، د ټیلفون پر کرښه مې ورته وویل:

انورجانه!

وفا سمندرجان!

سپارښت یې ګڼې که هیله یې ګڼې، زه غواړم چې د بنجاره په باب دې چې هرڅه لیکلي وو، یو ځل بیا یې ولیکه، خو نه له خپل اوسني حالته، بلکې ته به ځان بیا هماغه وخت ته ستنوې، هغه وخت ته به خپل فکر بیایې چې د بنجاره په باب دې د لومړي ځل لپاره څه لیکلي وو، په هماغه بڼه به یې انځوروې، چې په ځوانی کې دې انځور کړي و، د اوسني وخت فکر او تجربې به نه ورسره ګډوې.

دلته به «غږ او رڼا زما وزرې» کتاب څخه د وفا سمندر د شاعرانه نثرونو څو بېلګې :«

زما اراده نه، د خدای اراده دې ترسره شي.

١

غږ د سکوت فعل دی. سکوت سوچه نه تالیف شوی غږ!
سکوت ټول غږونه په ځان کې لري.
سکوت یو دی او غږونه یې نومونه،
پرته له دې غوږونه نه ورته خلاصیږي.
موږ «غږ» نه اورو؛
نومونه یې اورو، چې د ذهن ماشین ورته اختراع کړي.
نو زموږ غږ؛ غږ نه دی، هسې یوه تیاتري لوبه ده،
زه د «زه» او زه ترمنځ واټن پر دغې نشه تېروم!
هغه فزیکي غږ چې غوږ کې خلاص شوی،
هغه وچې، کلکې، پلاستکي، لرګیني، اوسپنیزي، نقره¬یي او...نانځکي دي،
چې تمدن یې راوباسي،
او زما شخصي زمانه یې د خرڅلاو بازار ګرځي.
زه یې ولې اورم؟
تشه ډکېدل غواړي!
وږی مړېدل غواړي!
نوم لیکل کېدل غواړي!
...

زه به تش وم؟!
زه تشه یم!
غږ، نوم را باندې لیکي.
زه په غږ کې خپله تشه وژنم.
زه په غږ کې خپل سکوت ماتوم.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

غېږ زما شراب دي.
زه کنډو، کنډولی؛
د غېږ لاره؛
آواره؛
دښته؛
پانه،
...
تر هغه چې یوې مور زېږولم، زه چېرې وم؟
تر هغه چې یوه پلار نومولم، په څه نومېدلم؟
تر هغې چې د کلي، قوم، دود، تاریخ واسکټونه او خولی یې را اغوستلي؛
پر سر را اینوولي
زه څه وم، څوک وم؟؟؟

***

٢

د کمپیوټر کړکۍ ته ناست وم؛
د ونې یوې پاڼې سره مې لیدل!
پاڼې خپله ټوله ښکلا او خلا د خدای په نوم خوشې کړې وه؛
پاڼه تشه جالی وه، نه ښنه او نه هم ژوندی!
د پاڼې کالبوت تار، تار سره نښتی و، ژوند یې نه و!
ژوند خدایي دی؛ خدای ته ورځي!
دنیا وچ، تیاره او تار تار کالبوت پاتې کېږي.
خدای شته؛ خو چې ذهن را پر سر نه وي، راسپور نه وي؛
مرگ پیدا نه کړي!
«هغه» دی؛ خو چې ذهن (ځای) خوشې کړي؛
خو چې زه خپل کارونه له تاریخ څخه راټول کړم!
...
دومره څه و، چې پرته له دې درې ټکو په هېڅ څیز کې نه ځاېدل.
ټکي، نه وېل شوې کلمې دي.
ټکي د کلمو له شکله، له حالته الوتي!
ټکي په خدای خبر دي، څکه کرښې، هندسې او تبصرې نه جوړوي.
خدای شته؛ نور څه دي چې باید ووېل شي!
خدای شته؛ زه څوک یم چې توضیح ورکړم!
خدای شته؛ نو هېڅ څیز نه شته!
ما څه ونه وېل؛ هغه تش ځایونه وغږېدل،
چې د پاڼې د وزن او شکل په تللو سره؛
ما د مړو تارونو په تشیال کې ولیدل.

***

٣

ولې سره وژنو؟!
څوک اضافي دي؟؟؟
خدای چې پیدا کړي دي؛ نو څوک اضافي دي؟!
خدای یې هومره رنګین، راز راز، او متفاوت پیدا کوي، چې لا ښه ولیدل شي.
«هغه» د همدغو رنګارنګ کلمو په ژبه خپل عشق غږوي.
وګړي، موجودات، د «راشکو بابا غږ» او دا زما او ستا غرونه غرونه خبرې کلمې دي.
کلمې تر هغو غږ خوشې کوي، چې د غږ چېنې ته ورسېږي او تر چینې کېدلو پورې وسوځي!

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

«هغه مینه دی، مینه یې را په مخه کړې، او مینه یوازې هغه په ډاګه کوي!»
په هره څېره او نوم کې یوازې هماغه آبدي نوم غږېږي:
هغه خپله وینا ښیي؛ نو چېرې ولاړ شو؟
دا شنه یا په اوړي سره یا په مني طلا شوي ژېړه یا په واورو کې تږد پروت ژمی،
هغه دی چې وایي!
ژوند پیدا کوي، ژوند هغه غږولی، راوړی او بېرته وربللی دی.
ژوند نه مري:
یوازې ځي او راځي، ترڅو هومره پوخ شي، چې یوازې هغه ووینې.
بل نه شته؛ یوازې یو شته...
خدای چې دی، نو څوک یې نشي پټولی؛
نشي معنا کولای؛
نشي را زده کولای.
خدای شته؛ نو څه شی را زده کوئ؟!
لمر شته؛ عکسونه څه کړم.
ژوند شته؛ متن به څه ووایي؟
ټوله هستي...یوه، یوه (هستي) وایي؛ مه غږېږئ،
چې «یو» غږېږي!
ډېرې له خبرو کولو تشې دي.
غرونه او سیندونه
لمر او سپوږمۍګانې، څه نه وایي؛
یوازې یو یې وایي.
او وګړې، خدای هومره وایي، چې وړ یې دي!
مکتبونه-کتابونه داسې دي...
هغه هومره شته، چې پوهېدلای یې شم.
هومره یاد ته راځي، چې ورنیږدې شوی یم.
هومره مینه راسره کوي، چې منلای یې شم.
هومره لوی او ښوونکی دی، چې زړه مې غواړي.
هومره زما دی، چې زه یې لاره شوی یم.
هومره مې په خوله راځي، چې ورته په خوله له خبرو سپین شوی یم.
هومره یې اورم، چې غوږونه مې ورته تش کړي.
...
څه و، پرېږده چې همدا ټکي یې په ځان کې خوندي کړي.
هغه شته، خو چې زه شیان ونه وینم.»

دا څو کرښې به د وفاسمندر د وروستني پرلیکه شوي پیام په ډول دلته راواخلم چې د ۲۰۲۳ کال د جون د شپاړسمې په سهار یې انلاین کړی دی، ګوره نو چې څوک خومره څه ورنه اخیستلای شي:

«هستي؛ ۸میلیارده ارکستر:
مینېاکادمیسین راته کړل: وېل یې اورې؟
ما وېل: هو اورم، ستا غږ اورم!
وېل یې: زه او ته فقط یو بل اورو؛ خو هستي د ۸میلیارده وګړو د خوږو غږونو سپېڅلي ارکستر دی. او زه او تل فقط خپل او یو بل اورو!
هڅه مو داده، چې یو بل کې، مازې یوه توره نښه پیدا او پلمه کړو او د یو بل فکر ته، احساس او عاطفي ته او معنوي رنګینۍ ته غله شو!
ټول تلاش مو دادی، چې د یو بل (فکر، احساس او عاطفه، اخلاق او معنوي وده) ور بدله کړو، پخپل رنګ یې کړو!
دې سره د یو بل د (فکر، عاطفي او معنویت او خدا ورکړې آزادی) غله یاستو!

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولئ

نو سوله به له کومه شي؟ خوښي به له کومه شي؟؟
که موږ ځانته، بل ته، نړۍ ته، د خدايي ميني له دريځي وګورو، ژوند او سرنوشت به مو يو دم جنتي شي.
ځکه ټول تخليق- له يوه تور مچه نيولي، بيا تر لوی عالم او دانشمنده- د خدای دی او د خدای په تخليق کې ذره عيب لټول، خپله لوی عيب دی!
که موږ د زړه په سترګه وګورو، نو بيا ښايي د هېڅ يوه کريوان څېرې نشي، هېڅ وګړی خفه، او ناښاد ونه اوسي.
بيا به ټوله زمکه يو مخ د ښادو، آبادو او مينهګرو وګړو، يو ستر ګلستان شي.
او دا ښاد او سره پخلا او مهربانه ستر ارکستر به دنيا د معنويت او هوښيارۍ يوه داسي ستره نغمه کړي، چې بشر په خوب هم نه وي ليدلي.
او دې کار ته يو زړه په کار دی؛ مين زړه!
فقط مينه کولای شي د ښادۍ او ژغورني داسي توپان پر ژوند او برخليک را ګډ کړي.
او دا کار هغه وخت شونی کېږي، چې ځانته او بل ته او ټول مخلوق ته د ميني په سترګه وګورو.
تقدير مو دادی: بختور مو شه»

پای

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزی بڼي پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په څېر و لولئ